

ROTTERDAMS
PHILHARMONISCH
ORKEST

Concerttoelichting

Grande Finale

vr 9 juni 2023 • 20.15 uur

zo 11 juni 2023 • 14.15 uur

PROGRAMMA

dirigent **Lahav Shani**
piano **Seong-Jin Cho**

Aaron Copland 1900-1990
Fanfare for the Common Man
(1942)

Maurice Ravel 1875-1937
Pianoconcert in G (1929-1931)
• Allegramente
• Adagio assai
• Presto

pauze

Pjotr Iljitsj Tsaikovski 1840-1893
Symfonie nr. 6 in b, op. 74
'Pathétique' (1893)
• Adagio - Allegro non troppo
• Allegro con grazia
• Allegro molto vivace
• Adagio lamentoso

*Einde concert circa
22.20/16.20 uur*

Vorige uitvoering door ons orkest:
*Copland Fanfare for the
Common Man: mei 2001, dirigent
Gianandrea Noseda
Ravel Pianoconcert: feb 2022,
piano Martha Argerich, dirigent
Lahav Shani
Tsjaikovski Symfonie nr. 6: sep 2021,
dirigent Valery Gergiev*

*Een uur voor aanvang van het
concert geven Wim Ruitenbeek
en Galahad Samson een inleiding
op het programma, toegang € 5.
Kaartjes zijn aan de zaal te
verkrijgen tegen pinbetaling. Voor
Vrienden is de inleiding gratis.*

*Cover: Tuileries, Parijs.
Foto Luca Dugaro*

*Aaron Copland voor de microfoon van radiostation
WQXR, New York 1942. Foto Harold Stein.*

De grote verbinder

Aaron Copland wordt wel gezien als een van de aartsvaders van de Amerikaanse muziek. Dat kon hij worden omdat zijn ouders eind negentiende eeuw hun Oost-Europese geboortegrond verlieten om in New York een nieuw bestaan op te bouwen. Hadden zij die reis niet gemaakt, dan zou hun zoon – als die dan ook componist was geworden – waarschijnlijk de traditie van Tsjajkovski hebben voortgezet.

Van immigrantenzoon tot toonaangevend Amerikaans componist: de carrière van Aaron Copland is een toonbeeld van *The American Dream*. Een droombeeld was ook de inspiratie voor Coplands *Fanfare for the Common Man* uit 1942. Dat beeld werd verwoord door de Amerikaanse vicepresident Henry Wallace in een baanbrekende toespraak. De volop woedende Tweede Wereldoorlog, sprak Wallace, zou uiteindelijk wereldwijd tot welzijn van 'The Common Man' moeten leiden, dus ook in Duitsland en communistisch Rusland. Gedurfde taal. Wallace' rede over de gewone man sloeg aan bij de idealistische Copland, die maar de concertmuziek al te graag van haar elitaire imago wilde ontdoen. Hij reageerde met een kort en krachtig blazersstuk waar

je eenvoudigweg niet omheen kunt. De paukenslagen en de open akkoorden geven het een bijna ritueel karakter en het kreeg dan ook snel de status van onofficieel Amerikaans volkslied: het klinkt steeds weer op nationale gedenkdagen en bij gewichtige tv-momenten. En het vond zijn weg naar popmuziek, in een cover van Emerson, Lake and Palmer en als inspiratiebron voor Queens *We Will Rock You*.

Divertissement

Muziek als Grote Verbinder, zo zou je ook het *Pianoconcert in G* van Maurice Ravel kunnen typeren. Ravel liet zich beïnvloeden door ver uiteenlopende muziekculturen, van Weense walsen en zigeunerwijsjes tot muziek uit Azië en jazz. Daarnaast was zijn sublieme orkestratiekunst sterk beïnvloed Door de Russische meester-

instrumentator Nikolaj Rimski-Korsakov. Het Pianoconcert in G begint met een Baskisch getint fiedeldeuntje (een hint naar zijn moeders geboortegrond); het gaat naadloos over in een flamenco-achtig motief van de piano en jazzy blazerspartijen.

Nog verbazingwekkender is de stilistische salto in het middendeel: Ravel modelleerde het naar het Largetto uit Mozarts Klarinetkwintet, met een engelachtige melodie boven een wiegende begeleiding. Bij mindere componisten zou zulk zapgedrag tot een onsaamhangende ratjetoe leiden; bij Ravel is het een onweerstaanbare cocktail. Het is een strenge, oerklassieke vorm die de boel bijeenhoudt - iets wat door alle sprankel en kleur nauwelijks opvalt.

Tsjaikovski's symfonieën volgen als een seismograaf het heftige gevoelsleven van de componist

Een concert, vond Ravel, moet bovenal lichtvoetig en briljant zijn. Aanvankelijk had hij het Divertissement willen noemen - amusementsmuziek dus. En amusant is het zeker, niet alleen door de acrobatische pianistiek maar ook door de bigband-achtige functie van het orkest, met glansrollen voor trompet, klarinet en piccolo.

Van wieg tot graf

Muziek voor 'de gewone man', dat waren symfonieën oorspronkelijk helemaal niet. Mozart, Haydn en hun tijdgenoten componeerden ze ter vermaak van adellijke opdrachtgevers. Maar dat veranderde rond 1800: concerten werden publieke evenementen en daarmee veranderde de aard van de symfonie. Die van Beethoven weerspiegelden de maatschappij en de menselijke geest. En in Tsjaikovski's handen groeiden ze uit tot epische werken met een sterk autobiografische inslag. Ze volgen als een seismograaf het heftige gevoelsleven van de componist, maar precieze details over de inhoud verstrekke hij zelden of nooit. Geen van Tsjaikovski's symfonieën is zo beladen

als de Zesde. Het desolate, wegstervende slotdeel wekte bevreemding - gewoonlijk eindigden zijn symfonieën energiek en opgewekt - en het plotselinge overlijden van de componist vlak na de première zette een stroom van speculaties in gang. Daar had de componist zelf aanleiding toe gegeven. Een paar maanden eerder had hij

laten doorschemeren aan een requiem te werken; anderen vertelde hij dat zijn nieuwe symfonie een onderliggend 'programma' had dat hij niet wilde specificeren. Sommigen vermoedden dat hij zijn einde voorvoelde, anderen dat hij zelfmoord pleegde of zelfs door een geheim tribunaal ter dood was veroordeeld vanwege zijn homoseksualiteit.

Nu, een ontzuiterende eeuw later, is er geen steekhoudende reden om te twifelen aan de officiële doodsoorzaak: Tsjaikovski dronk gedachteloos een glas ongekookt water tijdens een cholera-epidemie en bezweek. Maar dat maakt de muziek niet minder mooi, en de enorme dramatiek van de symfonie ontsproot deels uit Tsjaikovski's eenzijdige verliefdheid op zijn dertig jaar jongere neef. Maar niemand in zijn omgeving betraptte hem op fatalisme. Sterker nog, hij zat vol plannen voor nieuwe composities. Vanwaar dan dat morbide slotdeel? Het zal een uitvloeisel geweest zijn van het plan dat hem van meet af aan voor ogen had gestaan: een symfonie schrijven die 'Leven!' zou heten en alle stadia van het bestaan doorloopt. Van geboorte tot graf. De weg die we allemaal afleggen, of we nu een componist zijn of een Common Man.

Michiel Cleij

Lahav shani chef-dirigent

Geboren: Tel Aviv, Israël

Huidige positie: chef-dirigent Rotterdams Philharmonisch Orkest; music director Israel Philharmonic Orchestra

Eerder: vaste gastdirigent Wiener Symphoniker

Studie: piano aan de Buchmann-Mehta School of Music Tel Aviv; piano en directie aan de Hochschule für Musik 'Hanns Eisler' Berlijn; mentor: Daniel Barenboim

Doorbraak: 2013, na het behalen van de eerste prijs van het Gustav Mahler Dirigentenconcours in Bamberg

Daarna: gastdirecties Berliner Staatskapelle, Berliner Staatsoper, Wiener Philharmoniker, Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, Staatskapelle Dresden, Tonhalle Orchester Zürich, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Philharmonia Orchestra, Philadelphia Orchestra, Pittsburgh Symphony Orchestra, Seoul Philharmonic Orchestra, Koninklijk Concertgebouworkest

Debuut Rotterdams Philharmonisch: 2016

Foto: Marco Borggreve

Foto: Christof Kobl

Seong-Jin Cho piano

Geboren: Seoul, Zuid-Korea

Studie: eerste pianolessen op zesjarige leeftijd, studie bij Michel Béroff aan het Conservatoire National Supérieur, Parijs, en onder mentorschap van Alfred Brendel

Prijzen: Hamamatsu International Piano Competition 2009 (als jongste winnaar ooit), International Tchaikovsky Competition, 2011

Doorbraak: 2015: eerste prijs in het Internationale Chopin-concours, Warschau, exclusief contract bij Deutsche Grammophon

Gesoleerd bij: Berliner Philharmoniker, London Symphony Orchestra, Münchner Philharmoniker, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Orchestre de Paris, Philadelphia Orchestra, Los Angeles Philharmonic, Mariinsky Orchestra

Solorecitals: Carnegie Hall New York, Philharmonie Berlijn, Concertgebouw Amsterdam, Suntory Hall Tokio, festivals van La Roque d'Anthéron, Verbier, Gstaad

Debuut Rotterdams Philharmonisch: 2021

Agenda

vr 8 september 2023 • 20.15 uur

dirigent **Manoj Kamps**
sopraan **Katherine Dain**
zang **Diamanda La Berge Dramm**
Van Veldhuizen unde imber et ignes
Debussy Prélude à l'après-midi d'un
faune
Debussy Uit Nocturnes: Fêtes
Björk Songs
Sondheim Songs

vr 15 september 2023 • 20.30 uur

dirigent **Tarmo Peltokoski**
viool **Simone Lamsma**
Hermann Vertigo: suite
Korngold Violconcert
Williams Star Wars: suite

zo 17 september 2023 • 14.15 uur

dirigent **Tarmo Peltokoski**
viool **Simone Lamsma**
Hermann Vertigo: suite
Korngold Violconcert
Wagner Tannhäuser: Ouverture en
Venusberg-muziek
Kodály Dansen van Galanta

Doornroosje (4+)

zo 24 september 2023 • 13.15
en 15.15 uur

dirigent **Bertie Baigent**
regie en tekst **Lotte van Dijck**
filmanimatie **Camille Scherrer**
Tsjaikovski Doornroosje (delen)

do 28 september 2023 • 20.15 uur

vr 29 september 2023 • 20.15 uur
dirigent **Lahav Shani**
piano **Martha Argerich**
Gardiner Evening Song (arr. Shani)
Stravinsky Psalmensymfonie
Sjostakovitsj Eerste pianoconcert
Prokofjev Romeo en Julia (delen)

Orkestleden

Chef-dirigent

Lahav Shani

Eredirigent

Yannick Nézet-Séguin

Assistent- dirigent

Bertie Baigent

Eerste viool

Igor Gruppman,
concertmeester
Marieke Blankestijn,
concertmeester
Quirine Scheffers
Hed Yaron Meyerson
Saskia Otto
Arno Bons
Mireille van der Wart
Cor van der Linden
Rachel Browne
Maria Dingjan
Marie-José Schrijner
Noëmi Bodden
Petra Visser
Sophia Torrenga
Hadewijch Hofland
Annerien Stuker
Alexandra van
Beveren
Koen Stapert

Tweede viool

Charlotte Potgieter
Cecilia Ziano
Frank de Groot
Laurens van Vliet
Tomoko Hara
Elina Staphorsius
Jun Yi Dou
Bob Bruyn
Letizia Sciarone
Eefje Habraken
Maija Reinikainen
Wim Ruitenbeek
Babette van den Berg
Melanie Broers

Altviool

Anne Huser
Roman Spitzer
Galahah Samson
Kerstin Bonk
Lex Prummel
Janine Baller
Francis Saunders
Veronika Lénártová
Rosalinde Kluck
León van den Berg
Oljfe van der Klein

Cello

Emanuele Silvestri
Joanna Pachucka
Daniel Petrovitsch
Mario Rio
Gé van Leeuwen
Eelco Beinema
Carla Schrijner
Pepijn Meeuws
Yi-Ting Fang

Contrabas

Matthew Midgley
Ying Lai Green
Jonathan Focquaert
Robert Franenberg
Harke Wiersma
Arjen Leendertz
Ricardo Neto

Fluit

Juliette Hurel
Joséphine Olech
Désirée Woudenberg

Fluit/piccolo

Beatriz Da Baião

Hobo

Remco de Vries
Karel Schoofs
Anja van der Maten

Hobo/althobo

Ron Tjhuis

Klarinet

Julien Hervé
Bruno Bonansea

Klarinet/ basklarinet

Romke-Jan Wijmenga

Fagot

Pieter Nuytten
Lola Descours
Marianne Prommel

Fagot/ contrafagot

Hans Wisse

Hoorn

David Fernández
Alonso
Wendy Leliveld
Richard Speetjens
Laurens Otto
Pierre Buizer

Trompet

Alex Elia
Simon Wierenga
Jos Verspagen

Trombone

Pierre Volders
Alexander Verbeek
Remko de Jager

Bastrombone

Rommert Groenhof

Tuba

Hendrik-Jan Renes

Pauken/slagwerk

Danny van de Wal
Ronald Ent
Martijn Boom
Adriaan Feyaerts

Harp

Charlotte Sprenkels